

V Bruselu dne 11.9.2019
COM(2019) 412 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

**týkající se summitu o opatřeních v oblasti klimatu, který pořádá generální tajemník
OSN v roce 2019 v New Yorku**

Úvod

Změna klimatu je jednou z hlavních výzev naší generace a EU zaujímá přední postavení při jednání o mnohostranném rámci, jímž bychom mohli na tuto globální výzvu reagovat. Diplomacie EU zastávala v roce 2015 vůdčí úlohu při vyjednání historické a celosvětové Pařížské dohody o klimatu. 195 zemí se dohodlo na jednoduchém cíli: předat budoucím generacím zdravější planetu s lépe prosperující, modernější a spravedlivější společností. Systém OSN poprvé zajistil příspěvky od všech zemí omezující jejich emise skleníkových plynů. Nyní se s těmito cíli ztotožňují všichni největší světoví producenti emisí, včetně Číny, na niž připadá více než čtvrtina celosvětových emisí. Pařížská dohoda stanoví cíl udržet nárůst průměrné globální teploty výrazně pod úrovní 2 °C a usilovat o to, aby nárůst teploty nepřekročil hranici 1,5°. Zavazuje strany k odpovědnosti prostřednictvím spolehlivého systému transparentnosti, který bude sledovat pokrok stran při provádění jejich příspěvků a který zároveň vyžaduje, aby se zohledněním nejnovějších vědeckých poznatků každých pět let zvýšily úroveň ambicí svých příspěvků.

EU jednala na vnitrostátní úrovni rychle a rozhodně s cílem učinit závazky přijaté v rámci Pařížské dohody skutečností. Na začátku funkčního období této Komise před téměř 5 lety její předseda Juncker stanovil jako jasnou prioritu v boji proti změně klimatu vytvoření odolné evropské energetické unie, která sleduje progresivní politiku v oblasti změny klimatu s cílem zajistit spravedlivý a řádný přechod na moderní, klimaticky neutrální a konkurenceschopné hospodářství a zároveň vytvořit příležitosti pro nová pracovní místa a udržitelný růst. Opatření v oblasti klimatu mají rovněž zásadní význam pro dosažení všech 17 cílů udržitelného rozvoje.

V důsledku této politiky je EU nyní jedinou velkou světovou ekonomikou, která plně promítla své závazky z Pařížské dohody do legislativy a bude v rámci přípravy na klimaticky neutrální hospodářství pracovat na tom, aby do roku 2030 snížila své emise skleníkových plynů o nejméně 40 %.

EU má dnes pravděpodobně nejkomplexnější a nejambicióznější legislativní rámec, který se opírá o její dlouhodobý demokratický a inkluzivní rozhodovací proces. Úspěšně přechází ke klimaticky neutrálnímu hospodářství – její emise skleníkových plynů se v letech 1990 až 2017 snížily o 23 % zatímco ekonomika vzrostla o 58 %. Vzhledem k tomu, že naši mezinárodní partneři zintenzivňují své vlastní úsilí o tuto transformaci, roste zájem o model EU a její politiky, což nabízí jedinečný prostor pro politickou spolupráci a hospodářskou diplomacii.

Navzdory změnám v politice, k nimž došlo v důsledku vnitrostátních politických cyklů, zejména ve Spojených státech, je globální podpora Pařížské dohody i nadále silná, přičemž ji s výjimkou jedné podporují všechny hlavní světové ekonomiky. Je však zřejmé, že globální transformace nezbytná pro dosažení cílů Pařížské dohody neprobíhá dostatečně rychle. Nejnovější vědecké zprávy, zejména zvláštní zpráva Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC) o dopadech globálního oteplování o 1,5 °C¹, potvrzují, že první kolo příspěvků stran Pařížské dohody ke splnění cílů dohody nestačí. V důsledku toho rostou obavy veřejnosti a občané požadují ambicióznější a rozhodnější opatření v oblasti změny klimatu, což se potvrdilo v nedávných evropských volbách a v průzkumu Eurobarometru o změně klimatu².

¹Zvláštní zpráva Mezivládního panelu pro změnu klimatu z roku 2018 o dopadech nárůstu globálního oteplování o 1,5 °C ve srovnání s úrovní před průmyslovou revolucí a o souvisejících plánech pro snižování celosvětových emisí skleníkových plynů, a to v souvislosti s posilováním celosvětové reakce na hrozbu změny klimatu a v zájmu udržitelného rozvoje a úsilí o vymýcení chudoby.

²Zvláštní průzkum Eurobarometr č. 490 „Změna klimatu“

Na pozadí těchto událostí pořádá generální tajemník OSN António Guterres summit o opatřeních v oblasti klimatu, který se bude konat v New Yorku dne 23. září 2019, tedy den před zahájením zasedání Valného shromáždění OSN. Po něm bude ve dnech 24. a 25. září následovat summit OSN pro cíle v oblasti udržitelného rozvoje.

Cílem summitu o opatřeních v oblasti klimatu je zvýšit ambice v oblasti klimatu a urychlit provádění Pařížské dohody. Summit má zejména podpořit smluvní strany, aby zvýšily úroveň ambicí svých stávajících příspěvků ke snižování emisí a včas předložily dlouhodobé strategie pro zasedání konference smluvních stran Pařížské dohody, které se uskuteční na konci roku 2020. Summit bude pro hlavy států a předsedy vlád významnou příležitostí, aby představili své plány na zvýšení ambicí a dosavadní pokrok, jakož i pro orgány na nižší než celostátní úrovni, podniky, veřejné a soukromé finance a občanskou společnost, aby vyslali jasné tržní a politické signály a dodali impuls k dosažení co nejlepších výsledků. Generální tajemník Organizace spojených národů António Guterres vyzval všechny hlavy států a předsedy vlád, aby se summitu zúčastnili a zároveň zdůraznil: „Místo projevů předložte plán“.

Evropská unie se zavázala zintenzivnit ambice v oblasti klimatu

EU a členské státy se v souladu se svým závazkem, kterým je přijetí mnohostranných opatření, která jsou podložena vědeckými důkazy, aktivně připravují na to, aby se začátkem roku 2020 dohodly a oznámily dlouhodobou strategii EU, jejímž cílem je dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050. V Pařížské dohodě se stanovilo, že se od všech zúčastněných vlád očekává, že v oblasti těchto strategií dosáhnout do roku 2020 pokroku. Evropská komise již v listopadu 2018 v rámci přípravy dlouhodobé strategie EU reagovala na žádost Evropské rady sdělením „Čistá planeta pro všechny“ s cílem umožnit všem členským státům EU analyzovat tuto vizi a ztotožnit se s ní³. V minulém roce byla tato otázka předmětem intenzivní demokratické diskuse na evropské, vnitrostátní a místní úrovni. Kromě celé EU jsou členské státy EU rovněž povinny vypracovat své vlastní vnitrostátní dlouhodobé strategie v souladu s nařízením o správě energetické unie.

Velká většina členských států EU již podpořila cíl EU, jímž je dosažení klimatické neutrality do roku 2050⁴ a probíhají další diskuse s cílem dosáhnout v nadcházejících měsících shody. Evropská rada vyzvala Radu a Komisi, aby pokročily v práci týkající se podmínek, pobídek a podpůrného rámce, jež mají být zavedeny na podporu přechodu ke klimaticky neutrální EU. Evropská rada dokončí své pokyny do konce roku s cílem předložit dlouhodobou strategii EU k Rámcové úmluvě Organizace spojených národů o změně klimatu začátkem roku 2020. Vyzvala rovněž Evropskou investiční banku, aby zintenzivnila svoji činnost na podporu opatření v oblasti klimatu. Evropský parlament, Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů již podpořily cíl v oblasti klimatické neutrality do roku 2050.

Dosažení klimatické neutrality do roku 2050, což je ambicióznější cíl než postup stanovený ve zvláštní zprávě IPCC o dopadech globálního oteplování o 1,5 °C, představuje pro EU výzvu v oblasti investic a modernizace, jakož i velkou příležitostí k získání konkurenční výhody „prvního tahu“, vytvoření nových pracovních míst a zvýšení životní úrovně občanů. Plnění méně ambiciózního plánu by bylo popřením našich dlouhodobých celosvětových ambicí v oblasti klimatu a promarněním ekonomických příležitostí EU.

3 28/11/2018 - COM (2018) 773 - Čistá planeta pro všechny – Evropská dlouhodobá strategická vize prosperující, moderní, konkurenceschopné a klimaticky neutrální ekonomiky.

4 EUCO 9/19 Závěry Evropské rady ze dne 20. června 2019.

Rozpočet Evropské unie má zásadní význam pro uskutečnění ambice v oblasti klimatu. Evropská komise na období 2021–2027⁵ navrhla rozpočet EU ve výši přes 1 bilion EUR, který je v současné době předmětem jednání. Evropská komise navrhla, aby alespoň 25 % výdajů EU bylo věnováno na činnosti v oblasti zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně, včetně rozpočtu Evropské unie na mezinárodní a rozvojovou spolupráci. V důsledku toho bude budoucí rozpočet podněcovat opatření šetrná vůči klimatu ve všech oblastech politiky a bude podléhat kontrolám, aby se zajistilo, že nejsou financovány investice, které nejsou v souladu s přechodem na klimatickou neutralitu. Program Horizont Evropa upraví směřování evropského výzkumu a inovací, přičemž ústředním prvkem budou opatření v oblasti klimatu. Program InvestEU, Nástroj pro propojení Evropy, veškeré naše fondy soudržnosti a fondy EU pro rozvoj venkova budou připraveny poskytnout pobídky pro infrastrukturu a produktivní investice, které potřebujeme ve všech částech EU.

Rozsáhlý proces modernizace bude muset být dobře řízen, aby byl zajištěn spravedlivý a sociálně přijatelný přechod pro všechny v duchu inkluzivnosti a solidarity. EU i členské státy musí od samého počátku zohlednit sociální dopady a využít všechny příslušné politiky ke zmírnění tohoto problému. Rozpočet EU, politika zaměstnanosti a sociální politika, jakož i politiky soudržnosti mohou snížit hospodářské, sociální a územní rozdíly v celé Unii. Probíhající regionální iniciativy zahájené Junckerovou Komisí jako např. platforma a pilotní projekty zaměřené na uhelné regiony a transformující se regiony s vysokými emisemi uhlíku představují krok tímto směrem. Připravují se nové iniciativy na komplexní řešení sociálních a ekonomických nákladů na modernizaci danou politikami v oblasti změny klimatu, jako např. Fond pro spravedlivý přechod. Plné provádění akčního plánu pro oběhové hospodářství⁶ přispívá k úsilí EU o rozvoj klimaticky neutrální ekonomiky kombinací účinného využívání zdrojů a konkurenceschopnosti⁷. Je rovněž nezbytné zajistit plnou soudržnost a vzájemnou podporu ve všech příslušných oblastech politiky, jako je např. kvalita ovzduší a biologická rozmanitost. Politiky v oblasti klimatu a životního prostředí musí jít ruku v ruce.

Je rovněž zásadní, aby tuto vizi sdílel soukromý sektor a aby orgány dosáhly pokroku, pokud jde o podpůrný rámec, který umožní soukromému sektoru investovat do klimaticky neutrální ekonomiky na celém světě. S pomocí souboru udržitelných finančních opatření, která byla zavedena v unii kapitálových trhů, zastává Evropská unie rovněž vůdčí postavení v mezinárodním úsilí o přesměrování kapitálových toků směrem k našim cílům v oblasti klimatu a řízení finančních rizik vyplývajících ze změny klimatu. Navíc Evropská unie připravuje společně s dalšími partnery iniciativu nazvanou „mezinárodní platforma pro udržitelné finance“, která má být zahájena v rámci akce OSN „Týden pro klima“ (Climate week) konané v New Yorku a jejímž cílem je koordinovat nástroje regulační politiky pro kapitálové trhy. Cílem platformy je výměna osvědčených postupů a propojení různých iniciativ týkajících se environmentálně udržitelného financování a investic, včetně „zelené“ klasifikace, zveřejňování, norem (např. zelených dluhopisů), označování a referenčních hodnot.

Evropská unie se domnívá, že vytvoření soudržných mezinárodních strategií s partnery, jako např. se skupinou G20, je nejlepším způsobem, jak stimulovat investice v rozsahu, jenž je potřebný pro nejvýznamnější ekonomickou transformaci naší doby a sladění kapitálových toků s cíli Pařížské dohody. EU a její členské státy učinily Pařížskou dohodu a cíle udržitelného rozvoje ústředním prvkem své vnější činnosti. Podobně soubor právně závazných dohod EU o obchodu a spolupráci bude nadále obsahovat přísná ustanovení na podporu opatření v oblasti klimatu a provádění Pařížské dohody.

⁵ Návrh Komise na víceletý finanční rámec (VFR) na období 2021–2027.

⁶ Sdělení Evropské komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Uzavření cyklu – akční plán EU pro oběhové hospodářství, COM(2015) 614.

⁷ Zpráva Evropské komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o provádění akčního plánu pro oběhové hospodářství, COM(2019) 190.

Evropská unie dále přináší výsledky

Poselství Evropské unie na summitu o klimatu se nebude týkat pouze stanovení ambiciózních cílů. Bude o důkladném a komplexním provádění. Evropská unie již překročila svůj cíl snižování emisí skleníkových plynů pro rok 2020 a dokončila svůj jedinečný právně závazný legislativní rámec, který nám umožní překročit náš cíl pro rok 2030, včetně mechanismu pro správu, monitorování a ověřování.

EU má rovněž poprvé k dispozici rámec pro správu energetické unie, kdy členské státy musí vypracovat integrované vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu na období 2021–2030, aby ukázaly, jak mohou splnit cíle pro rok 2030. Nařízení o správě energetické unie stanoví transparentnost prostřednictvím rozsáhlé konzultace o vnitrostátních plánech a posílenou spolupráci mezi členskými státy za účelem dosažení cílů energetické unie. Byly posouzeny první návrhy plánů, přičemž byly určeny oblasti zlepšení, aby bylo zajištěno, že budou splněny cíle pro rok 2030 a že v dlouhodobém horizontu se bude směřovat ke klimatické neutralitě. Odhaduje se, že pokud budou opatření v plném rozsahu provedena, bude Evropská unie moci snížit do roku 2030 své emise skleníkových plynů o přibližně 45 % (ve srovnání s úrovněmi z roku 1990), a to nad rámec cíle Evropské unie, který je uveden ve vnitrostátně stanoveném příspěvku Evropské unie snížit emise do roku 2030 o nejméně 40 %.

Strategie EU pro přizpůsobování se změně klimatu⁸ současně podpořila vnitrostátní, regionální a místní opatření pro přizpůsobení se změně klimatu, aby Evropa byla od roku 2013 odolnější vůči změně klimatu. Zkušenosti získané při zvyšování naší odolnosti vůči dopadům změny klimatu, jako je zvyšování odolnosti infrastruktury a investic vůči změnám klimatu, synergie se snižováním rizika katastrof, včetně prostřednictvím kapacity rescEU⁹, širší zavádění ekologických řešení ve městech, inovativní využívání prostorových dat – rovněž pomohou našim mezinárodním partnerům zvýšit jejich vlastní odolnost. Kromě toho bude Evropská komise věnovat zvýšenou pozornost, jak klimatická rizika mohou ovlivnit finanční stabilitu či sociální soudržnost.

Kromě toho podle nejnovějších vědeckých poznatků Mezivládního panelu pro změnu klimatu a Mezivládní vědecko-politické platformy pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby neexistují trvalá řešení v oblasti změny klimatu, aniž by se věnovala větší pozornost řešením inspirovaným přírodou, včetně zdravých a odolných lesů. V této souvislosti Evropská unie spolupracuje rovněž s partnerskými zeměmi na zintenzivnění úsilí zaměřeného na řešení problému odlesňování a znehodnocování lesů v souladu s nedávným sdělením¹⁰ Evropské komise v této věci. Mezivládní panel pro změnu klimatu navíc dokončuje svoji zprávu o oceánech a krysosféře.

Pro Evropskou unii to vše znamená investice do naší prosperity a přípravy na udržitelné, klimaticky neutrální a oběhové hospodářství.

Evropská unie jako největší dárce finančních prostředků v oblasti klimatu

EU si je vědoma toho, že emise EU představují pouze přibližně 9 % celosvětového celkového objemu, a proto bude posilovat svoji informační činnost a finanční a technickou spolupráci ve vztahu ke všem partnerským zemím. Jádrem naší podpory budou vnitrostátně stanovené příspěvky. EU stojí v čele

⁸Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu COM(2013) 216 final.

⁹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Výboru regionů „Lepší zvládání katastrof v EU: rescEU, Solidarita a odpovědnost“ COM(2017) 773 final.

¹⁰ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Posílení opatření EU na ochranu a obnovu světových lesů“ COM/2019/352 final.

celosvětového přechodu na inkluzivní, spravedlivé a klimaticky neutrální celosvětové hospodářství pro všechny.

Spolupráce s mezinárodními partnery a výměna zkušeností s cílem podnítit globální opatření v oblasti klimatu je a zůstává nadále prioritou, a v tomto ohledu jdeme příkladem. Evropská unie zůstává největším dárce rozvojové pomoci na světě. Částkou 74,4 miliardy EUR v roce 2018, přičemž opatření v oblasti klimatu jsou stále více integrovaná, se zvyšuje naše podpora při provádění vnitrostátně stanovených příspěvků partnerských zemí prostřednictvím hospodářské pomoci, budování kapacit, silné podpory a vůdčího postavení v mnohostranných jednáních.

Změna klimatu neúměrně postihuje nejzranitelnější země. Evropská unie je největším dárce finanční pomoci v oblasti klimatu na světě. EU a její členské státy poskytují více než 40 % světových veřejných financí v oblasti klimatu, přičemž příspěvky EU a členských států se od roku 2013 více než zdvojnásobily a přesahují 20 miliard EUR ročně¹¹. Přístup EU ke globálním opatřením v oblasti klimatu, mimo jiné i prostřednictvím Evropské investiční banky a navýšeného objemu finančních prostředků na opatření v oblasti klimatu z příštího rozpočtu se nebude týkat jen veřejného sektoru, protože nové iniciativy budou fungovat katalyzovat a násobit investice soukromého sektoru.

Evropský plán vnějších investic bude zvýšen prostřednictvím navrhovaného „Evropského fondu pro udržitelný rozvoj plus“ v hodnotě 60 miliard EUR s cílem mobilizovat udržitelné investice k provádění Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 a Pařížské dohody o klimatu.

Závěry a další kroky

Evropská unie je odhodlána zajistit úspěch summitu o opatřeních v oblasti klimatu v roce 2019. Domníváme se, že naše výsledky, pokud jde o opatření v oblasti klimatu, naše inkluzivní jednání o plánu, jehož cílem není pouze dosažení klimatické neutrality do roku 2050, naše odhodlání provádět závazky v oblasti klimatu, které jsou již zakotveny v závazných evropských právních předpisech, společně představují silný plán pro zářijový summit.

Evropskou unii bude mezi vedoucími představiteli summitu o opatřeních v oblasti klimatu zastupovat předseda Evropské rady Donald Tusk. Koordinace předávání informací souvisejících se summitem mezi členskými státy a orgány EU, jakož i mimořádně vysoká účast vedoucích představitelů EU na summitu, umožní EU soudržně a uceleně šířit evropský příběh o ambicích, opatřeních, jednotě a odhodlání a současně uznat bohatství přístupů uplatňovaných jednotlivými členskými státy.

Shrnutí předsedy zachytí iniciativy a závazky, které byly představeny na summitu o opatřeních v oblasti klimatu. Budou přijata následná opatření s cílem sledovat dosažený pokrok, zajistit odpovědnost a usnadnit provádění návrhů summitu. Bude v tom pokračovat systém Spojených národů, včetně Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC).

To vše tvoří pevný základ pro ještě vyšší ambice EU v oblasti klimatu. V návaznosti na nedávné volby do Evropského parlamentu a vytvoření nové Evropské komise bude EU pokračovat v domácí debatě o tom, jak dále zvyšovat ambice a dosahovat stanovených cílů a současně zajistit, aby žádní občané ani žádné regiony EU nezůstaly pozadu. Očekáváme, že budeme nadále přijímat odvážná a ambiciózní opatření, která budou stavět na našich dosavadních významných úspěších.

Nově zvolená předsedkyně Komise Ursula von der Leyen vymezila opatřením v oblasti klimatu významné místo v politických směrech jako součást návrhu Zelené dohody pro Evropu, jejímž cílem

¹¹ 2018/11/06/2018-ecofin-climate-finance-conclusions.

je učinit z EU první klimaticky neutrální kontinent na světě¹². Pro nastupující Komisi budou prioritní tyto tři cíle: 1) upevnit dlouhodobý cíl klimatické neutrality do roku 2050 v závazných právních předpisech, 2) zvýšit ambice v oblasti klimatu v krátkodobém až střednědobém horizontu v součinnosti se zachováním přirozeného životního prostředí Evropy a 3) posílit mezinárodní opatření s cílem podnítit třetí země k větším ambicím v oblasti boje proti změně klimatu.

12 Politické směry pro příští Komisi (2019–2024) – „Unie, která si klade vyšší cíle: Moje agenda pro Evropu“ — 16. července 2019: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_cs.pdf